

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Böteborgska Magazine.

Torsdagen, den 28 Augusti 1766.

Om Nya Kongelf.

Så länge Kongelf war en stad i Norige, stod han i mycken nåd hos Kongl. Danska Öfwerheten. Det inhämtas af följande quittance: „Anno 1668 d. 13 Octob. hafwer Fullmägtigen i från Kongelf, Wälaktad David Wahl, inföwererat 15 Copier af Dannemarks Konungars Staden förunte privilegier af ättfällige datis, item några resolutioner gifne Staden af Hans Kongl. Majestät och Des Salige Herr Fader, hwilket härmed attesteras. Datum Canseliet, ut supra. Joh. P. Olivecrang.“ (Han war den tiden Kongl. Stats-Secrererare.) En nota på Kongelfs stads bref och documenter, som hindis i Nyens kiste (såsom orden lyda), då hon blef öfwerförd d. 12 Sept. 1681, utwisar, hwad desse copier innehållit. N:o 1) Kong Christianers af Bavern Privilegier, 2) K. Christian den Förstes Privilegier, 3) K. Hansis Dito, 4) K. Hansis bref om at Kongelf skal byggis paa Baholmen, 5) K. Christian den Andres Confirmation, 6) K. Friedrich den Förstes Confirmation, 7) K. Friedr. den Förstes Privilegier, 8) K. Christian den Tredjes Confirmation, 9) K. Friedrich den Andres Dito, 10) K. Christian den Fjerdes Dito*, 11) K. Christian den Fjerdes bref om Nyens stöftung och Odelsjorden**, 12) Christiani den Fjerdes Privilegier, 13) Christiani den Fjerdes Mandat om Michaelis Markot, 14) Christiani den Fjerdes Mandat om de tuende gaarde Tueden oc Kollebacken †, 15) K. Friedrich den Tredjes Confirmation ††. Så mycket större bestörtning för Staden, at strax förlora sina undfångna rättigheter och utdömas til en ödemark, när Bohus

M m
S lott

* Desse 10 documenter angå Gamla Kongelfs Stad.

** Se Göteborg. Magaz. N:o 34, nästföregående.

† Är et Magastifte: document, dat. Glückstedt d. 29 Aug. 1631, om Bohus Slotts Laduwards mark wid Fenim, i skället för Kungsholmens- och Gullös. (M. de Te woro 2 fästningar för Gamla Kongelf) samt Kloster-jorderne, som da blefwo gjorde til Laduward igen.

†† Desse senare 5 documenter angå Nya Kongelfs Stad.

Slott och Lån kom under Swea-wäldet. Med tillåtelse: Götheborgs Stad gjorde wäl mycket därtill, men et fattadt mistroende för sinnelagen i Kongels, älsför mycket tillgifne sin förra Öfwerhet, så nära grannar med Slottet, lade ut Pen på börd. Den Store Öfwerwinnarens bref, af d. 6 Junii 1658, till Landshöfdingen Friherre Har. Stale om Kongels ödeläggande, är i dessa orden författadt:

Wi Carl Gustaf. Vår ynnest. Efter som Wi, Herr Landshöfdingen, för särdeles och wigtiga orsaker hafwe resolverat och slutt, at låta ruinera och ödelägga Kongels Stad och des Inwånare flytta därifrån til de näst därhos liggande Städer; hwarföre och på det en sådan hastig bostytning icke må falla dem älsför, behwärlig och mödesam. Hafwe Wi dem, till någon lisa och uprättelse igen, nådigst samtyckt och bewiljat, der förberämlte Kongels Inwånare, uti den Stad de sig nederfättja wela, skola icke allenast där sammastädes frött och utan några Burpenningar, blifwa intagne, utan och i de första sex åren wara fröe för all borgerlig tunga och beswår, så wäl Båtsmanshöll som annat, befriade och förskotte. Det är förden skull Wår Nådige wilje och befallning, at I warden rättandes Eder härefter och förberämlte Kongels Inwånare denna Wår Nådiga befallning uti Eder Landshöfdingeböme werkeligen ämjuta låte. Och besalle Eder, Gud Ålsnågtig sinnerligen Nådeligen. Datum Steppet Amirante på Redden för Götheborg d. 6 Junii Anno 1658. Carl Gustaf.

Jag påminner mig icke, at sådan dom finnes hafwa gått i full verkställighet. Staden fick så, folket öfwergefwice icke sina bowister, och de idkade sin borgerliga näring under beskydd af senare Kongl. Resolutioner, som i öfwan anförda quittance widröras. Natten til d. 7 Jun. 1678, sattes den samme Staden i brand af Wåre egne i Bohus Slott (hwarom et ord står redan anfördt i Göth. Beckobladet förl. år N:o 18, s. 150 uti noten), på det Guldendöw ej måtte, under betäckning af husen, hafwa lått wid at bestorma Slottet. Härmed ändades det första Nya Kongels.

Men så snart fienden öfwergefwit belägringen och gått sin wåg utan lust at bränna sig på nytt, gick folket at åter upresa sin fallna Stad, doch nu icke på Baholmen under Slottet, där den stod förut, utan när bredwid på satta landet, sångs imellan Norre Älf och Fontin, hwaräst Staden nu för tiden står. Detta är det andra Nya Kongels. Borgerkapet erhöll år 1680 Kongl. tillåtelse, at gent öfwer Götha älf i öster, holla wid åärdem Wik på Swenska sidan en färj, til en wigtig förmån för sig och ef ringa tjenst för Westadsharne, som hade waror at föra til torgs, och halsmannen miss närmare wåg til Kongels

ån til Göteborg, följagtelligen, i sådant afseende, wigare affattning. At anspråk, frågor, tvistwelsmål, här nedre i orten yppat sig om Kongells handelsrättigheter, jurisdiction, och dylikt; inhemtas tydeligen af Kongl. Resolution på General-lieuten. och landshöfd. v. Schönlebens memorial, Stockh. d. 24 Jan. 1684, §. 1, som så lyder: „Det har aldrig varit Kongl. Majeståts tanke, at Staden Kongell skulle aldeles ruineras och börgerslig handel och wandel uphåswas, och likt en annan by dragas under Håradshögens Jurisdiction; utan, som det har varit, så är och ännu Kongl. Majeståts Nådige wilje, at Staden skal bli såsom han nu står (under Pontin), oaktadt at Göteborg om des ödeläggande sig i förra tiden kan hafwa utwertat en eller annan Resolution; men utlåndsk seglation har Kongl. Majeståts för särdeles mystiga ordsafers full godfunnit, för Kongell at inskränka.

Hwar och en wet, at Kongell nyligen återwunnit sin urgamla handels gemenskap med utrikes hamnar, och om Göteborg emot ansöknigen där om gjort påminnelser, är detta motstånd icke at förlifna med det, som sedde i försåderens tid, då Göteborg ej ånögdes med ringare än Kongells fullkomliga undergång, såsom ofwån förmålt är.

Äldre Tidningar.

En Wärd Gynnare, hwars namn jag ännu icke har sof at anföra, häller nu på at sammandraga Wälse-segdens * dagbok på hwad som förelopp omkring Göteborg, Uddewalla och Kongell, och har lofwat insända detta til mit Magazint, tillika med äfylliga historiska kunder, rörande Gyllenlöfs segden år 1675 til 1679. Jag kan och icke förtiga 1537 års Gits, det är Giffarrätt, på Norrsta Kriksiden, om det stora sille-sillet i Wiken eller Bohuslan. Mera härnäst.

* Se Göteborg. Beckobl. 1765, sid. 203.

Stads-Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Lorents N. Berg ifrån Marseille och Cagliari med salt och packhus-gods, P. N. Furubom ifrån Crokwin med salt, Robert Craige ifrån Aberdeen med barklast, James Webster ifrån Dundie med dito, Widgott Stonehouse ifrån London med dito, Robert Dibbel ifrån dito med dito och tobaks-blader, Robert Tod ifrån Pieth med fyrtol, Andrew Beall ifrån Middelbourg med barklast, Carl Ehrenberg ifrån Amsterdam med pipe-lera och tunnekand, David Maylls ifrån Dundie med barklast, James Davie ifrån London med dito, Magnus Sjögren ifrån Amsterdam med packhus-gods och tunnekand.

Utgångne äro Skepparne William Stables til Lissabon med järn, bräder och Ostindiska waror, William Couzins, George Forbergil til Newcastle, Rob. Dickinson til Landshaster, James Ogilvie til Pieth, Thomas Gooch til Madin, Allison Derwie

til Yarmouth, John Reid til Peterhead, David Boyter til Dundie, Thonas Smith til Borrowstones, William Pattison til Alenmouth, James Strong til Viet, Isaac Lawes til Ipswich, Jacob Ohman til Emden, John Wilbon til Hull, Robert Farthing til Blecknay, Hugh Curphay til Leiverpol, James Steuac til Portby, Anders H. Hagman til Dumfries, George Laverock, William Reed til Belfast, Dörje Dahlbom, Olof Modir til Amsterdam, och James Webster til Dundie, alle med jern och bräder, Anders Stare til Amsterdam, Håkan Nilson til Dundalk med jern, George Smith til Newry med sill, Donald Edie och Peter Ahlberta til Dunkirquen med Ostindiskt gods.

Små Kyrko-tidningar.

I Domkyrko-Församlingen födde 4 gosse- och 1 flicko-barn: Wigde Herr Anders Florin och Enkan Elsa Beata Borgström: Döde Skeppare-Enkan Sophia Simmelta, 45 år, af hetsig feber; och 3 barn, af tårande sjukdom, kithosta och slag.

I Toffa Församlingen födt 1 barn: Döde Jonas Erlands Hustru, Brita Norman; Siömannen Jacob Rommel; och 3 barn.

I Kronhus-Församlingen födde 3 barn: Wigde Soldaten Anders Ohberg och Wigan Elisabeth Gilou: Döde en Soldat, af magtsuka; och et barn, af slag.

Rundgörelser.

Et uti Elfsborgs Län, Rinds härad och Hillareds sockn, wälbelaget Säteri, med tillhörande frälse-lägenheter, är til salu, och kunde i nästa höst med goda tillrädas: bestående af et och et halft mantal, tillika med ladugård, et halft heman, Musthäll, tre sjerdebels; några 30 tunnors utfäde; qvarnar til 300 skeppers tull-säd om året; fågar, som årligen skära 3 å 400 tolfter; en outdödelig skog af bok, och flere slags tran; så med holmar och godt fiske: frog samt beteshagar wid gården. Härforutan är och i samma Län, Åhs härad och Hällstad sockn, et mindre Säteri, et helt heman, til salu, utan characters bygning, frälse-lägenheter och torp, hvilka senare dock gifwes tillfälle at anlägga: bebos af 4 åboer: samt består af 100 skeppers utfäde; 200 laß hö; godt fiske i en närbelägen sjö; 2 goda beteshagar. Om desse landt-ägendomar erhölles widare underrättelse wid Borås Päst-Contoir.

Nästkommande den 2 September blifwer hos Stråddaren Fiedler, på Kyrko-gatan, genom offentlig Auction försält så wal des på samma gata up öfwer westra hamnen belägna hus och gård, som guld, silfwer, tenn, koppar, mäsing, blåck-saker, säng- och lin-kläder, mans gång-kläder, porcellain, samt diverse andra menbler: de som därtill äro hogade, behagade sig på nämnda dag och ställe, kl. 10 föremiddagen, infinna.

Uti det, på Fabriks wäfnader, wid sista Lars-messy tillnämde lotteri, äro ännu lotter oförsälde, hvilka betommas så wal hos Hatt-stoffewaren Ström på Kongsgatan, som på beursen, emot 2 Daler Smt stycket. Man hade förmodat, at afsättning med lotterna så mycket snarare skolat ske, som där äro endast 18 uter flera än winster, och hoppet således mycket fördelagtigt.

Den 4 nästkommande September kommer på Stadens auctions-kamare at försäljas et parwi wälbrände mur-tegel, som nyligen utån Stockholm hifkommit; profstenar upwijäs wid aucionen.